

fit frivola seu irrationabilis; tunc enim Princeps, quamvis rescribat ex certa scientia, motu proprio & de plenitudine potestatis: tamen presumitur circumventus & tales littere sunt ipso jure nullae & ita singulariter limitat. Dec. in conf. 576. Pro resolutione num. 10. Bolognet. conf. 2. num. 45. Socin. sen. conf. 273. ante fin. vol. 2. Ruin. conf. 123. num. 3. ubi, 3. alias limitationes ad praedictam regulam ponit Anton. Gabr. dicta conclusio 3. de Jure quasi. non toll. & latius, an & quando causa presumatur in Principe rescribente contra jus tertii: vide Praepositum in cap. Venerabilem, §. Quod autem col. 1. in 3. notab. & seqq. Qui filii sint legis.

Secundus casus principalis est, quando Rescriptum, Lex vel Statutum laedit jus alterius in eo quod ad eum pertinet de Jure Civili, prout sunt actiones quae a Jure Civili sunt proditae: ut l. 2. ff. de origine Juris & l. Ex hoc Jure in fin. ff. de Justitia & Jure & in hoc secundo casu Innoc. hic num. 3. vers. Ubi verò rescriptum. Compotel. num. 5. Hostiens. num. 4. vers. Ubi verò Joannes Andreas num. 19. & Felin. num. 54. in fin. vers. Quarta conclusio, distinguunt sic. Aut Rescriptum, Lex vel Statutum perimit jus alterius omnino vel denegat ex toto agendi potestatem; & non valet nisi adjiciatur cautela, non obstante Lege &c. arg. l. Si quis in princ. test. ff. de legat. 3. & authent. Hoc inter liberos, C. de testament. arguendo à Lege ad ultimam voluntatem: quae similiter Lex dicitur, ut §. Disponat. auth. de nupt. & melius secundum Hostiens. ubi supra probatur in cap. Nonnulli infra de rescript. & in cap. ult. de Capell. Monach. & quod dictum est, nisi adjiciatur cautela non obstante &c. locum habet etiam, quando aliis conitat de expressa voluntate Principis secundum Compotel. d. num. 5. Haec tamen non procedunt in Litteris Papae contra jus tertii; quia non dicitur constare de illius voluntate per quascunque derogationes: nisi expressè fuerit derogatum regulae de Jure quaesito non tollendo, ut resolvit Rota coram Cardinali Seraphin. decis. 1082. num. 6. 7. & 8. Quae quidem derogatio requiritur in Jure quomodolibet quaesito & cujuscunque sit generis. Cael. de Grass. decisione primà, num. 4. de verb. significatione.

Verumtamen etiam Rescriptum vel Lex auferre possit actionem modis praedictis: ut est communis opinio secundum Abb. hic num. 3. non tamen potest illam sic auferre, quin reddat Justitiam; quia id esset contra Jus naturale. Et ita ex mente aliquorum declarat Innoc. hic num. 3. vers. Sed & tunc, ut quidam dicunt & Compotel. num. 6. eod. vers. & tenent Joannes Andreas num. 21. Abb. d. num. 13. & Felin. num. 55. Nam hoc casu fit redditus ad primævum Jus in quo non erant actiones, sed manu Regis administrabatur Justitia, d. l. 2. & sic habet casum in quo sine actione formali quae potest agere ex sola obligatione Juris Gentium; & secundum Abbat. & Felin. locis citatis; & sequitur Alex. conf. 1. Ponderatis, num. 31. vers. Non obstat, lib. 5.

Aur ex hujusmodi Rescripto, Lege vel Statuto jus alteri competens, de Jure Civili non auferitur; sed differtur & tunc valet: ut l. Quoties, C. De precib. Imper. offerend. Innoc. d. num. 3. post med. vers. Si verò non auferatur jus, Compotel. num. 6. eodem vers. Host. num. 4. vers. Ubi verò Rescriptum, Joannes Andreas num. 22. Abbat. num. 12. & Felin. num. 47. dicentes Principem posse inferre modicam lesionem: puta dare dilationem debitori, ut non

possit interim conveniri, d. l. Quoties. Idem tradit Alex. conf. 216. Non arguendi, num. 15. lib. 2. Carterum, indistinctè Jus merè Civile tolli potest; sicut qui habet Jurisdictionem super eo Jure, de hoc facit Legem Municipalem secundum Innoc. num. 4. & Joannes Andreas num. 23.

Postremo addunt Innoc. d. num. 4. vers. Jus autem naturale. Compotel. num. 8. Joannes Andreas num. 25. & Felin. num. 26. Quod etiam Lex Civilis non possit tollere in totum Jus naturale: potest tamen illud distinguere & ad totum Jus naturale: potest addere vel detrahere, sicut Lex Civilis vel Javare; eoque addere vel detrahere, sicut Lex Civilis vel Canonica distinguit illud Evangelii. In ore duorum vel trium stat omne verbum, cap. In omni infra de testibus; ut non procedat in multis casibus in quibus plures requiruntur, ut l. fin. C. de testam. l. Haec consulti sumus, C. Qui testam. facere possunt, l. testium C. de testibus, cap. 1. & 2. 2. quasi. 4. & hoc expressè dicitur in l. Jus Civile, ff. de Justitia & Jure, ubi: Cum aliquis addimus vel detrahimus Juri communi, id est naturali: ut ibi in glossa 1. Idque exemplo Juri Praetori quod Praetores introduxerunt adjuvandi, vel suppleendi vel corrigendi Juri Civili gratia: ut l. Jus autem §. fin. ff. eod. & ibi plena glossa in verbo Adjuvandi; & ita Innoc. & sequaces videntur sentire non modo Jus naturale, id est Gentium; sed etiam Jus Divinum posse distinguere, limitari & declarari per Leges Civiles: ut hic per Felin. num. 2. circa quod Cyn. & Legeuze multa dicunt in l. Rescripta, C. de precib. Imper. offer. & Bald. post glossam in l. fin. C. Si contra Jus vel utilitatem publicam; & alii apud Felin. hic num. 2. & 16. & concludunt Principem posse limitare Jus Divinum in illis articulis qui reperiuntur ab ipso Jure Divino limitari: in aliis secus, nisi subit iusta causa limitandi & in dubio presumi pro Lege Principis. Sed Abbas hic num. 4. limitando dicta Legistarum, dicit Principem secularem posse statuere interpretando Jus Divinum in rebus propriis in quibus habet Jurisdictionem; & dummodo subit causa aperta, sed in spiritualibus interpretationem pertinere ad Papam: ut est textus in capite Per venerabilem, in fin. Qui filii sint legitimi: quod pluribus exorat Felin. hic num. 17. & seqq.

Ego verò ex illimo hoc dicta non procedere per ea quae scripsi in capite Cum pridem, d. num. 76. usque ad num. 84. de pact. ubi latissime probavi, legem humanam ex quacunque causa non posse Legi Divina quidquam detrahere nec illam modificare seu limitare aut super ea dispensare: ibi plenè videas. Et ad autoritatem illam: In ore duorum vel trium stat omne verbum. Quae videtur distinguere & limitari per Legem Canonice in capite Licet universis, infra de testibus & in capite Praesul. 2. qu. 4. Respondet ut dixi in capite Cum esset num. 144. & non. 149. de testam. & in d. c. Licet universis in 2. not. distinctio autem Cyn. & Legistarum est sine fide, quia ineptum est ut Lex Civilis limitet Jus Divinum in illis casibus in quibus Jus Divinum seipsum limitat. Jam enim illa non est limitatio Juris Civili, sed Juris Divini. Arg. cap. Litteris de rescript. & l. Item eorum, §. Si Decuriones, ff. Quod cujuscunque universi nomin. Ubi verò Jus Divinum non limitat seipsum: Lex Civilis ex causa quantumvis gravi, nequaquam potest illud limitare; nam si id non potest Apostolicus, ut dixi in d. c. Cum pridem num. 76. & seqq. longe minus id poterit Princeps secularis, cap. Cum ad verum &c. Si Imperator 96. dist.



DE CONSTITUTIONIBUS. Idem Innocentius III.

CAPUT VIII.

Cum accessissent ad Apostolicam Sedem Archidiaconus Tullensis & G. Tullensis Capituli Procurator: Archidiaconus proposuit memoratus, quod cum olim quidam Tullensis Canonici nostris auribus intimasset: quod Primiceriatus in Tullensi Ecclesia tanto tempore vacasset, quod ad manus nostras Personatus esset Donatio devoluta & infra. Fuit insuper ex parte Capituli allegatum, quod de communi assensu Canonorum Tullensium fuerit constitutum: ne Primiceriatus Dignitas esset ulterius in Ecclesia memorata: inter Canonicos ipsos Primiceriatus proventibus & possessionibus distributis; & infra. Propter quod evidenter apparet, quod Primiceriatus ipse tanto tempore non vacaverit: sicut nobis fuerat falsè insinuatione suggestum & infra. Quocirca mandamus, quatenus si vobis constiterit Tullenses Canonici, ne Statutum ipsum auctoritate Sedis Apostolicae fuisse postmodum, sicut dicitur, confirmatum: vos illud faciatis in suo robore permanere, nisi postea dicti Canonici contraverint, aliquem videlicet in Primicerium eligendo.

SUMMARIUM.

- 1 Dignitatis Collatio devolvitur ad Papam, si omnes Collatores habuerint sex menses ad conferendam & neglexerint conferre
2 Papa confert Beneficia devoluta potestate speciali, non generali tantum qua potest omnia Beneficia conferre, Papa duobus modis conferre potest Beneficia devoluta, ibid. vers. Porro
3 Dignitas, Personatus & Officium an differant?
4 Nomen dignitatis non sufficit in Rescripto ex filo Curia; sed requiritur nomen proprium & cognomen.
5 Canonici non possunt suppressere aliquam Dignitatem in Ecclesia & illius redditus sibi applicare sine auctoritate Papae.
6 Praebendam tenuitas, est iusta causa suppressionis Dignitatis.
7 Episcopus cum consensu Capituli, potest aliquas Praebendas suppressere & earum fructus reliquarum Praebendarum distributionibus, si sint teneti, applicare ex Concilio Tridentino.
8 Non tamen ex Concilio potest suppressere Dignitatem.
9 Collatio Beneficiorum dicitur donatio.
10 Qualitas non potest esse sine suo subiecto.
11 Beneficium non vacat per obitum Beneficij in tribus casibus: id est si sit suppressum; si Praebenda non sine distincta & si sit de mensa. Litterae ad Beneficium vacaturum, non extenduntur ad Beneficium de mensa, ibid. vers. Tertius est.
12 Statuentes possunt recedere à Statuto edito contra Jus, non obstante confirmatione Apostolica. Declaratur num. 19.
13 Capitulum Generale, an possit recedere à Constitutionibus per Sedem Apostolicam confirmatis praescribentibus tempus faciendi Decreta circa electionem Generalis in Sede vacante & num. seqq. usque in finem.
14 Actus contra prohibitionem Legis est ipso jure nullus, quamvis Lex non procedat ulterius irritando actum.
15 Nisi eadem vel alia Lex declarat actum valere & num. 38.
16 Gesta contra Constitutiones Ordinis confirmatas, cum Decreto irritans non valent. Declaratur num. 21. & 27.
17 Constitutio Capituli Generalis confirmata à Sede Apostolica, cum clausula Decreti à Statuentibus revocari non potest, etiam quatenus concernit eorum favorem.
18 Clausula Decreti quando apponitur, videtur data forma cui renunciari non potest. Declaratur num. 22.
19 Statutum potest à Statuentibus revocari, quatenus concernit eorum favorem, non obstante confirmatione Superioris.
20 Et censentur revocasse per unicum actum capitaliter gestum contra Statutum; aut saltem suspendisse pro illa vice.
21 Statutum potest revocari à Statuentibus, quatenus concernit eorum favorem: etiam si fuerit confirmatum cum Decreto irritans.
22 Forma renunciari potest, quando privatam respicit usum litatum.
23 Praeceptum respiciens utilitatem ejus cui praecipitur, constitutum dicitur.
24 Prohibitio Legis concernens principaliter favorem ejus cui fit, habet vim exhortationis & num. 38.
25 Privilegio sicut potest renunciari: ita & Decreto irritans tanquam accessorio.
26 Decretum appositum, in regressu vel alio gratia non habet effectum nisi volente eo in cuius favorem est appositum.
27 Decretum irritans in confirmatione Constitutionum quarum aliquae habent clausulam annullatam actibus contrariis & alia non: minime inducit nullitatem quoad omnia usque ad num. 34.
28 Confirmatio VII. cum clausula Decreti non operatur: ut omnia gesta contra Concilium Tridentinum sint nulla.
29 Matrimonia contracta non praescriptis denunciationibus valida sunt.
30 Concilium Tridentinum ubi voluit imponere penam nullitatis actus: id diversis verbis expressit.
31 Professio non est irrita ex eo quod facta fuerit à puella ante explorationem voluntatis.
32 Electio Provincialis facta non praevio juramento de eligendo digniore contra Constitutiones Ordinis confirmatas cum Decreto irritans, non est nulla.
33 Decretum irritans apponitur ad finem removendi obstacula impediencia executionem actus super quo decretatur.
34 Causa finali Constitutionis cessante; cessat ipsa Constitutio.
35 Decretum irritans non impedit manentem dam diffinitur an principalis dispositio locum habeat, nec ne.
36 Verba futuri temporis non imperativi prolata non sunt dispositiva.
37 Actus contra Legem praescriptam factus ab eo qui prius Jurisdictionem non habebat; est nullus, secus si habebat.
38 Intellectus c. Ad Apostolicam, de Regul.
39 Actus contra Legem non habentem perpetuam causam prohibitionis non est irritans.
40 Actus contra Statuti prohibitionem si fiat ab ipsiusmet Statuentibus valet.

30 *sess. 25. de regul.* Et tamen contrarium in utroque casu sepius declaravit S. Congregat. Quando quidem Concilium ubi voluit imponere poenam nullitatis actus, id discretis verbis expressit, ut fecit in Matrimonii clandestinitate in d. c. 7. & in professione emissa infra annum probationis aut ante annum gratias in c. 15. *sess. 25. de reg.* Item in electionibus Regularium, quae non fiunt per vota secreta in c. 6. *ejusdem sessionis*, & saepe alibi. Unde ubi hanc poenam nullitatis non apposuit, censetur noluisse actum esse irritum *cap. 2. vers. Unde si circa translationem, de transf. Eps. Oldrad. conf. 266. Quod autem, num. 10.* & consequenter decretum irritans in confirmatione Bullae Pii IV. appositum non debet hanc nullitatem indistincte inducere; sed potius regulari secundum naturam actus confirmati. Alioquin non confirmaret; sed potius inverteret verba & mentem Concilii.

31 Et ponderandum est in praesentia dictum *cap. 17. sess. 25. De regul.* praescribens tempus professionibus emittendis post explorationem voluntatis fuisse editum in favorem libertatis Virginitatis Deo dicandarum, ut ibi dicitur in principio. Quemadmodum & praesens Constitutio praescribens tempus propositionibus faciendis ante electionem Generalis, edita fuit in favorem libertatis electorum. Ergo sicut professio emissa contra dispositionem Concilii eo casu, ex Sententia Sacrae Congregationis non redditur irrita in vim Decreti irritantis positi in Bulla Confirmationis Concilii: ita nec propositio Decreti de quo agitur, facta contra ante dictam Constitutionem; debet reddi irrita ex Decreto irritanti appposito in Litteris Confirmationis Constitutionum hujus Congregationis.

32 Et ex praedicta consideratione Bullae Pii IV. cum nuper dubitatum esset in Sacra Congregatione Regularium de validitate electionis Provincialis Mediolanensis, Ordinis Minorum Conventualium celebratae: non praevo juramento de eligendo digniore contra prohibitionem Constitutionis Ordinis; & opponeretur quod esset nulla propter Decretum irritans, appositum in Bulla Confirmationis Constitutionum ejusdem Ordinis: Sacra Congregatio, hoc non obstante, resolvit pro validitate electionis, cum Constitutio illa de juramento praestando non haberet in specie clausulam annullativam actus contrarii.

Et confirmatur, quia etiam in Constitutionibus hujus Congregationis plurima reperitur Praecepta & Ordinationes ex quorum transgressione valde absurdum esset; ut electiones essent invalidae. Nam pagina vigesima secunda mandatur, ut Cancellarius ante singulorum Officialium electionem ea legat quae in Constitutionibus de ipsis atque ipsorum Officialium Decreta sunt: item pagina vigesima septima statuitur, ut dum calculi extrahuntur: a foliis Scrutatoribus videantur, non ab aliis electoribus; & pagina trigesima, praescribitur forma juramenti a Capitalibus praestandi ante electionem praepositi Generalis; & tamen nemo affereret ex omissione alicujus ex praedictis solemnitatibus, vitiari electionem propter clausulam Decreti appositam in Confirmatione Constitutionum. Et in omissione juramenti hoc jam declaravit Sacra Congregatio Regularium, ut supra proxime dictum est. Similiter pagina vigesima secunda cavetur, ut quinque aut sex pagellae electoribus distribuantur. Item ut Praeses propriam schedulam duobus digitis sublatam in unam immittat. Quid ergo si septem aut octo pagellae distribuuntur electoribus? Quid si Praeses schedulam sublevert tribus digitis: numquid propterea irritabitur electio? Patet igitur ex praedictis & aliis quae in Constitutionibus habentur, Decretum irritans non posse referri ad singulas Constitutiones absque eo quod mille absurditates sequantur: unde generaliter dicendum est, Decretum irritans siquidem adiacenti alicui particulari Ordinationi vel prohibitioni: tunc indistincte importare nullitatem actus in contrarium attentati juxta textum in capite *Quia propter de electione & in capite Si cui, eodem titulo, libro 6.* Si vero apponatur in clausulis executivis, ut fieri solet ex filio: tunc referri debet ad Judices, ut verba ipsa sonant; apponitur enim ad finem removendi obstacula impedientia executionem actus: super quod dederunt, capite *Si eo tempore de electione, libro 6.* & notat Gemin. *conf. 143. ex narratis, num. 1.* & ex eo tollitur Jurisdicchio alteri iudicandi, ex notatis per Card. in capite *Quia diligentia in revisi questione de electione Seraph. decisione 351. num. 1. Rota, decisione 174. num. 13. parte 7. recent.*

33 Tertio & ultimo, quod spectat ad praesentem questionem observandum est Constitutionem Congregationis initio propositam: idcirco praescriptis tempus propositionibus faciendis circa personas, jura & electionem praepositi Generalis vel majorum Officialium ante ipsorum electionem: ne iidem postea elacti quoquomodo laederent aut imminerent libertatem Capitaliarum; hanc autem libertas non est consideranda respectu suffragiorum, quia cum suffragia ferantur pro calculo: ratio ipsa secreti satis tuetur libertatem

Capitaliarum adversus auctoritatem Superiorum, ut notat in d. capite *Quia propter de elect. & patet ex Decreto cap. 6. sess. 25. de reguli Concilii Tridentini.* Sed considerandi debet respectu propositionum in Capitulo, quae Generalis electus si aliquis articulus sibi displiceret: facie impedire posset, ne à vocalibus proponeretur; at hinc ratio omnino cessavit in Decreto de quo agitur, quia omnes & singuli Capitaliarii, Sede vacante ante electionem iurjurando se obtulerunt non impedire quominus Decretum hoc proponeretur in Capitulo, causa quoque aliquis eorum in Generalem eligeretur: ergo cum beneficio juramenti facti consultum fuerit libertati electorum, ut effectus ipse comprobavit; quia Decretum fuit propositum & obtentum post electionem praepositi Generalis absque ullo ejus impedimento: utique cessante causa finali Constitutionis, cessavit Constitutio, capite *Epsi Christus & ibi glossa in vers. Cessante de iurjur.*

34 Et ad summum remanet saltem dubium, an dispositio ejusdem Constitutionis alicui supra dictum Decretum. At quando est dubium an aliqua Constitutio vindicet sibi locum in certo casu, nec ne: tunc clausula Decreti irritantis non impedit quin pendente articuli examinatione, res conservari debeat in eo statu in quo reperitur. Ita Seraph. *decis. 1471. num. 5.* nam Decretum irritans est accessorium ad Constitutionem in qua est appositum; & ideo dum discutitur an Constitutio intret: Decretum nihil operatur, Gemin. & Franc. in capite *Præsentis, in princ. num. 2. de Offic. Legat. lib. 6. Gabriel in tit. de clausula, concl. 3. num. 83. Rota in recent. decis. 523. num. 3. part. 3.* Ex consequenter esse res dubia sit, quod negatur: tamen Decretum irritans non debet impedire quin vocales illius nationis de qua fuit Generalis, remaneant in proximo Capitulo in eo statu exclusionis ab electione passiva, in quo non reperitur ex vi supra scripti Decreti Capitaliarum.

Nec praedictis obstant adducta in contrarium; ad primum enim quod actus factus contra prohibitionem Legis licet ipso jure nullus.

35 Respondetur primo, Constitutionem Congregationis hoc casu non prohibere, ne propositiones fiant post electionem Generalis: imò nec praecipere ut fiant nullae; nullum enim verbum ibi legitur quod prohibitionem aut Praeceptum importet; sed simpliciter indicatur quod fieri expediat per illa verba *licet erit locus*; quae cum non sint imperativae proles, sed futuri temporis; non sunt dispositiva. *Alex. conf. 190. Plura num. 31. vers. Fortis dico lib. 6. & potius sonant in consilium quod non est obligatorium, l. 2. §. fin. ff. Mand.* Respondetur secundo, actum gelium non servatis conditionibus & modificationibus à Legge praescriptis ita demum esse nullum, si eodem contextu Lex tribuit potestatem & praescribat conditiones, tunc enim recipitur potestas qualificata, seu modificata: & ideo nullus non servatis modis praescriptis à Legge redditur nullus ex defectu potestatis; secus vero si Lex praescribat modum vel conditiones observandas ab eo qui prius potestatem vel Jurisdictionem habebat; quia tunc actus sustinetur in vim potestatis praesentis, licet transgredient sit puniendus. Hec est notabilis theoria glossi in *Clem. 1. in or. Inhibentes, vers. Sed quare, de Jure Patron.* quam sequitur Anchar. in cap. *Statutum §. fin. vers. Adverte de reger. lib. 6. Abb. in cap. Ex parte, num. 5. infra eod. Roman. conf. 203. Quod primum n. 7.* At Capitulum generale ante praescriptum modum in propositionibus observandum habebat potestatem faciendi decreta à jure communi, *in singulari §. Hujusmodi, & §. Si verè de stat. Monachor.* Ergo propositio ab ipso facta contra modum à constitutione praescriptum & decretum inde secutum non vitatur.

36 Respondetur tertio etiam à lege prohibitoria posse recedi per eum, in cuius favorem edita fuit. Et videtur de hoc textus clausus in cap. *Apostolicam, de Regul.* ubi prohibetur fieri professio infra annum; & tamen si fiat in Ordinibus non Mendicantium tenet. Et redditur ratio, quia cum tempus probationis sit indulgent in favorem converti & Monasterii per professionem infra annum emissam pariter & acceptam uterque non renunciat videtur ei, quod pro se noleat introduci. Et quia multa fieri prohibentur quae si facta fuerint, obtinent roborem firmitatem, ex quo contextu colligitur professionem emissam contra Legis prohibitionem non ideo sustineri, quia textus procedat uterius decernendo actum valere, ut habet communis intellectus quem propterea merito reprobat tibi Abb. *num. 11. vers. Sed certò* nam textus non procedit dispositivè sustinendo professionem, sed loquitur declarativè, quod patet ex eo, quia respondet ad consultationem, ut notatur in c. *Consultationi, de temp. ordin.* Item declarat professionem tenere ex ratione antiqua. Ergo etiam ante illam decretalem tenebat professio, ut per Abbat. *ubi supra.*

37 Respondetur quarto, ubi legis prohibitio non habet perpetuam causam prohibitionis, actus in contrarium gelus non

non est nullus, ut notatur in cap. *videt, in gloss. in ver. distat 10. dist. & in cap. Tuo de spons. dnor.* Constitutio autem de qua agitur, non habet hujusmodi causam prohibitionis perpetuam, quia propositiones possunt fieri aliquando, id est dum sedes vacat, nec prohibentur fieri, nisi in tempore Sedis plenae. Ita declarat Abb. in d. c. *Ad Apostolicam, num. 11. vers. Ideo solo.* Ad idem est gloss. quae sic limitat regulam, l. *Num dubium, C. De legib. in d. Clem. 1. in ver. Inhibentes, de Jurepatr.*

38 Respondetur demum quidquid sit in lege superioris, in quibus terminis loquuntur contraria: certe actus gelus contra prohibitionem statuti, ab ipsismet statuentibus non est nullus, quia licetum est conditoribus recedere à sua con-

stitutione, quatenus concernit eorum favorem, non obstante confirmatione Apostolica juxta textum hinc, & dictum est supra in principio primi fundamenti pro hac sententia, *vers. Nam regula est num. 19.*

Ad secundum argumentum, quod scilicet decretum Capitali Generalis sit nullum propter decretum irritans appositum in confirmatione constitutionum Congregationis, abundè patet responsio ex dictis in superioribus fundamentis.

39 Secundum caput, videlicet: An hoc decretum possit impugnari ex eo, quod restringat libertatem electionis contra dispositionem sacrorum Canonum, plenè examino in c. *Cum dilectus, infr. de consuet. à num. 10. usque ad 36.*



DE CONSTITUTIONIBUS

Idem Innocentius III. Clugien. Episcopo.

CAPUT VII.

Cum M. Ferrariensis: & infra. Dicitur M. pro se ac quatuor sociis suis proposuit, quod Ferrariensis. Canonici ut eò amplius suos redditus augmentarent, quò proventus Ecclesiae (qui dividi consueverant inter plures) in usus cederent paucorum, quatuordecim praebendas tantum, praeter id quod mensae communiter deputantur, in eadem Ecclesia contra antiquam consuetudinem statuerunt. Postmodum verò contra constitutionem ipsam voluntariè venientes, dictos quinque in Canonicos receperunt, nullis praebendis assignatis eisdem. Et licet eorum redditus non modicum fuerint augmentati, nondum tamen eis voluerunt ex superexcrecentibus redditibus providere. Verum ex adverso fuit propositum, quod quatuordecim praebendarum numero in Ferrariensis Ecclesia instituto, & Apostolicae protectionis praesidio roborato: cum una in eadem Ecclesia praebenda vacasset, ad quorundam instantiam duos ad eam & postmodum ad preces Episcopi dictum M. & quemdam alium sine praesudicio dictae constitutionis in Canonicos receperunt: ita quod ipsi Canonici de canonia nihil perciperent, donec primi duo essent praebendas integre assecuti. Cùmque per Canonicorum industriam fuerit procuratum, ut ex possessionibus, quas Ecclesia tempore longo possedit, plures eis redditus solverentur: superexcrecentes communi mensae, quae minus sufficiens fuerat, deputaverunt: quos dicti quinque postmodum petierunt contra capituli constitutionem in beneficium assignati: & infra. Mandamus quatenus cum in constitutione praedicta, & confirmatione Sedis Apostolicae vel fuerit, vel esse debuerit, sicut consuevit expressum, nisi in tantum excreverent Ecclesiae facultates, quod pluribus possent sufficere competenter: & iidem Canonici in derogationem suae constitutionis, ad vacaturas praebendas quatuor receperunt ultra numerum constitutum, antiquis Canonicis praebendas cum integritate percipientibus consuetas, superexcrecentes redditus praedictis Canonicis facias assignari: ita quod si ex eis pares potuerint cum aliis sortiri praebendas: quod superaverit in communes Canonicorum usus (sicut prius statuerunt) sive aliter, prout melius videbitur, convertatur: revocatis in irritum quaecumque ab alterutra partium in praesudicium alterius post motam quaestionem coram Episcopo Ferrariensis. circa praebendas vel possessiones fuerint innovata.

SUMMARIUM.

- 1 Canonici supra numeratis capitulum de fructibus superexcrecentibus providere tenentur, non obstante constitutione de certo numero & contraria protestatione.
- 2 Praebendarum & Canonicorum numerus determinatur secundum varias Ecclesiarum consuetudines.
- 3 Fructus superexcrecentes debentur Canonicis ultra numerum recepti, quando praebenda non sunt distincta sed sit divisio per certam mensuram fructuum.
- 4 Fructus industriales cedunt lucro praebendati, ubi praebenda sunt distincta & n. 40.
- 5 Nomina propria in scriptis non & quando exprimi possint abbreviata per primam litteram.
- 6 Litis consors admittitur sine mandato ad agendum pro consorte, sicut consors pro consensu, dummodo caveatur de rato.
- 7 Litis consortium inducitur ex simultanea lite, & causa.
- 8 Canonici pro Canonico non potest agere sine mandato.
- 9 Amicus non admittitur pro amico in iudicio.
- 10 Praebendas aliquot suppressendi legitima causa ut reliquorum redditus tenues augmententur.
- 11 Praebenda ut possint suppressi ad augendum reliquorum redditus.



Un accessissent. Dignitas sublata de Ecclesia per Statutum Capituli a Papa confirmatum ulterius non censetur vacare, nisi postea per contrarium Actum Statutum illud fuerit revocatum. Hoc dicit. Dividitur in tres partes secundum Hostiens. & Joan. Andr. In prima ponitur allegatio pro Primicerio. In secunda allegatio contra eum pro Capitulo. In tertia definitiva commissio. Secunda ibi; fuit insuper. Tertia ibi, Quocirca.

Nota primò ibi, tanto tempore vacavisset &c. dignitatem posse tandè vacare, ut ejus collatio ad Sedem Apostolicam devolvatur. Quod contingit quando Superiores omnes ordinari Collatores unà cum ipso Collatore habuerunt sex menses ad conferendum & neglexerunt conferre: tunc tunc collatio devolvitur ad Papam juxta terminos decreti Lateranen. Concilii, de quo in c. 2. infra de concess. preben. Et tunc Papa confert ex potestate propria & specialia, non ex generali tantum, qua potest omnia Beneficia conferre, c. 2. de preben. in d. & Clem. 1. in fin. ut lite pend. & tradit. Saanen. in gram. regul. Cancell. quæst. 2. num. 7. vers. Considerata persona ipsius Papæ & plenius in regul. de jur. quæst. non tollen. q. 1. num. 7. Quintil. Mandos. in reg. 2. q. 2. num. 3. Borrò Beneficia devoluta duobus modis Papa conferre potest. Primò posteaquam ad eum fane devoluta omnibus inferioribus in Statutis temporibus ad conferendum negligentibus. Deinde quando Beneficia sunt tantum devoluta ad aliquem Superiorem ordinari Collatoris, upote si ob negligentiam Abbatis vel Capituli devoluta sit collatio ad Episcopum vel ob negligentiam Episcopi ad Metropolitanum, ad prescriptum, d. c. de preb. in 6. Papa enim concurrere potest cum Episcopo vel Metropolitanò tanquam ita semper conferre potest vel ratione devolutionis concursus ad ipsum vel ratione ut declarat Rebuff. super concord. in vit. De collat. §. Si quis verò, in ver. Devol. & Mandos. in reg. de Am. q. ult. n. 6.

Secundò nota dignitatem, personam & officium esse synonyma, seu idem importantia; nam in hac decretali Primiceriatu quandoque appellatur dignitas, quandoque personatus & quandoque Officium. Quod tamen verum est largè sumpto vocabulo; sed in strictiori significatione differunt, ut plene notat Joan. Andr. post Archid. in c. 1. de consuet. lib. 6. & in cap. De multa infra de prebend. Butr. hic num. 4. Imol. num. 1. & Abb. in princip. & scilicet in c. Ad hæc infra, de prebend. ubi plene videtur.

Tertio nota ibi, Archidiaconus Tullestis; ad certitudinem personæ sufficere in rescripto exprime nomen dignitatis, quod tamen hodie non servatur, quia ex stylo Curie apponitur nomen integrum & cognomen ad evitandam æquivocationis fallaciam: ut dicitur hic Hostiens. Joan. Andr. Butr. Card. & Imol. & not. in c. infra de rescrip. Nam & in Legibus erimen falsi committitur, si nomina prudentem per specialia signa, non per consequentiam litterarum exprimentur, l. 1. circa fin. §. Ne autem per scripturam, C. D. veter. Jur. encl.

Quarto nota ibi, ac statutum ipsum auctoritate Sedis Apostolicæ fuisse postmodum confirmatum, Canonicos non posse suppressam in Ecclesia aliquam dignitatem, & illius redditus sibi applicare sine Papæ auctoritate: hic enim fundatur validitas Statuti in confirmatione Apostolica. Unde sine illa Statutum non valet: etiam si fiat de Episcopi consensu, ut post multa concludit hic gloss. in ver. confirmatum. Card. n. 1. & alii communiter.

Quinto nota ibi, inter Canonicos ipsos Primiceriatu præventibus, & possessionibus distributis; legitimam causam esse suppressam aliquam dignitatem in Ecclesia, ut redditus converterentur in utilitatem Canonicorum, quibus proprii redditus non sufficere, ut hic per Abb. in 4. notab. Causa tamen hujusmodi non est sufficiens ad dignitatem suppressendam, nisi etiam concurreret auctoritas Sedis Apostolicæ, ut dictum est in præced. notab. licet secus sit in suppressione Canoniatu, ut est casus in c. Ex parte, ibi licet redditus non sint diminuti, infra. eod.

Porrò in c. 15. sess. 24. Concilii Trident. statutum est ut in cathedralibus & collegiatis insignibus, ubi frequentes adobque tenues sunt prebende, simul cum distributionibus quotidianis, ut sustinendo decenti Canonicorum gradui non sufficere, liceat Episcopi cum consensu Capituli vel aliquot simplicia beneficia, non tamen regularia sibi unire, vel si hæc ratione provideri non possit, aliquibus ex iis suppressis eas ad pauciores numerum reducere, & illarum fructus, & proventus reliquorum prebendarum distributionibus applicare. Verum circa hoc decretum cum Capitulo, & Canonicis Ecclesie Elnen. qui obtinuerunt ab Ordinario iuris Preceptorum ejusdem Ecclesie, que inibi dignitas existit eidem Capitulo ob prebendam tenuitatem, dubitasset an ea valida esset, ex d. c. 15. Sac. Congregatio Concilii censuit vigore c. 15. sess. 24. non potuisse uniri dignitatem.

Quarobrem cum omni suppressionis dignitatis sit omnia

à Concilio, salva manet Juri Communis prohibitio: nam quod non mutatur, cur stare prohibetur l. Sancimus, C. De testam. l. Præcipimus, in fin. C. De appellat. Hostiens. in c. Ad Apostolicam, num. 2. de regul. An autem Capitulum possit numerum Canonicorum augere, dixi in c. Dilecto, infra de prebend.

Sextò nota ibi, personatus esse donatio de voluta: Collationem beneficii dici donationem, ut hic & in c. Posthulasti, infra de concess. preb. est enim quedam liberalitas, c. Relatum, inf. de preb. c. fin. de off. Vicar. lib. 6. quod est verum respectu ejus, cui confertur: non enim tenetur collator magis ei, quam alteri conferre. Unde illi conferendo gratiam facit; sed non dicitur liberaliter in dando simpliciter, quia absolute tenetur conferre, ut infra. Ut Eccles. benef. in rubro & nigro, ff. De adimen. legat. & declarat gloss. in d. c. Relatum, in ver. Liberalitas, Card. Imol. & Abb. hic.

Septimò nota casum, in quo per morem beneficiati non vacat beneficium, quando scilicet beneficium est suppressum ut hic. Alius casus est in Ecclesia non numerata, vel ubi prebendæ non sunt distinctæ, c. Dilecto, de preb. & c. Ex parte, de concess. preb. Tertius quando beneficium est de mensura, gl. in Clem. 1. in v. Non vacet, de excess. Prelat. consolidatur enim mensura mortuo clerico ad inst. usufructu, c. Cum consuet. de preb. Unde Imol. in cap. Abb. in 2. col. inf. de rescrip. relatus hic à Felin. num. 2. tenet contra Joan. Andr. & Butr. Litteras super prebendam vacaturo non extendi ad beneficia de mensura. Et hos tres casus recensent hic Butr. n. 8. Card. num. 1. Anchar. in princ. Imol. u. 3. & Felin. eod. num.

Octavo nota ibi, Primiceriatu ipse tanto tempore non vacaverit, extincta dignitate esse impossibile illius vacationem, quia non entis nullæ sunt qualitates, l. Divus, ff. de milit. test. l. 2. ff. De usufr. ear. ver. Oldrad. conf. 203. Factum tale est, v. Ad secundam q. Et ubi deficit subiectum, deficit prædicatum, quia impossibile est prædicari de non ente, ut dicit Angel. quest. 390. Charissime frater, num. 1. Nec accidentia esse possunt sine subiecto, c. Baptizari, in fin. §. dist. l. 1. C. De condit. ob turp. cau. l. Eius qui in Provincia, ad fin. ff. Si cert. petat. Bald. in l. Omnium, col. 2. ver. Non impossibile est intelligere accidentia, C. De testam. Roman. conf. 91. Vfsi, num. 8. Plura similia congerit Philipp. Prob. ad Joan. Monach. in cap. 1. num. 35. & seq. de consens. lib. 6.

Ultimò nota in ver. Nisi forte dicti Canonici contraveniant. Canonicos quamvis non possint contra statutare, tamen posse tollere statutum contra jus ad ipsum editum, etiam auctoritate Apostolica confirmatum; nam licet Canonici statuerent, ut dignitas prim. non esset amplius in Ecclesia, quod est contra jus, ut dictum est supra in 4. notab. & statutum fuerat à Papa confirmatum. Et tamen sic contraveniant factio ipso, aliquem in Primiceriatu eligendo, dignitas extincta reviviscit. Et ita hæc conclusio firmat Bart. in l. Omnes populi, 13. col. vers. Juxta prædicta quarto, ff. De just. & jur. & alii hic copiose relati à Felin. num. 3. Verum hoc impugnat Dec. hic num. 18. Si confirmatio fuit necessaria; quia tunc statutum dicitur absolute superioris quod ab inferiori tolli non potest ex defectu potestatis, ut hic per eum. Sed in contrarium stat littera hujus Decretalis. Nam hic statutum de suppressione dignitatis fuit editum contra jus, & sic confirmatio Apostolica fuit necessaria, & tamen Canonici possunt contravenire. Abb. hic distinguit, conciliando opinionem num. 2. Aut statutum concernit principaliter favorem statuentium, & procedit opinio Bartoli. Aut concernit favorem aliorum, vel bonum publicum; & tunc procedit opinio contraria, & sequitur Felin. num. 4. vers. Prima Declaratio. Sed tu adverte, quia & si DD. videantur hic fundare validitatem revocationis statuti confirmati in eo, quod per illum fiat reductus ad jus commune; tamen stante prædicta distinctione Abbatis, non est jus in hoc. Nam si statum editum fuerit ob favorem aliorum, vel ob publicam causam, revocari non poterit à statuentibus, licet per revocationem fiat reductus ad jus commune, imò hoc procedit, etiam si statutum non fuerit confirmatum per Superiorem secundum Innocentium communiter receptum in c. Cum olim, il. 2. n. l. vers. Imò plus dicimus, alias est in c. Accedentibus, de preb. Exemplum in decreto edito per Capitulum generale ex causa publicæ quietis, ut Generalis Ordinis eligi non possit de eadem natione, de qua fuit immediatus prædecessor. Quamquam enim per revocationem hujus decreti fiat reductus ad jus commune, secundum quod electio generalis activa, quam passiva liberè spectat ad universam Congregationem, ut dicitur Rota decis. 65. num. 5. par. 1. in recent. tamen durante causa illa quietis publicæ, decretum ab eodem Capitulo generali revocari non potest, ut scripsi in eadem decretali, Cum dilectus à num. 9. usque in fin. Sin autem statu-

rum concernat tantummodo favorem ipsorummet statuentium, poterit ab ipsis revocari, licet per revocationem non fiat reductus ad jus commune, non obstant confirmatione Apostolica etiam facta cum decreto irritanti, ut plene dicam in questione seq. præsertim n. 19. & 21.

Postea constitutione Congregationis Somaiche cum reliquis constitutionibus ejusdem Congregationis ex certâ scientia, & cum decreto irritanti per Sedem Apostolicam confirmata tenoris infrascripti, videlicet: Priusquam ad Præpositum Generalem eligendum deveniant Patres Electores, si quid statuendum erit, ad ipsius, vel majorum officialium personas, jura, modum procedendi, & ad electiones artinens, hic erit locus.

Item, postea decreto post electionem Præpositi Generalis in Capitulo generali proposito, & suffragis Patrum obtento, quod determinatum est per publicam quiete, ut posteaquam Præpositi Generales Congregationis sui triennialis regimini tempus experirent, successor immediatè eligi non possit ex eadem natione, seu statu, sed ex alio.

Quæritur; An decretum, ut præfertur, editum sit validum; & in proximo generali Capitulo observandum, nec ne?

Ex duplici capite videtur hoc decretum posse impugnari. Primum ex eo, quod propositum & obtentum fuerit ante electionem Præpositi Generalis contra prescriptum dicte constitutionis. Secundum ex eo, quod restringat libertatem electionis contra dispositionem sacrorum Canonum.

Quoad primum caput contra validitatem Decreti facit, primo, quod actus gelius contra prohibitionem legis est ipso jure nullus, licet lex ulterius non procedat irritandi actum, l. Non dubium, ubi id not. Bart. Bald. & Legitiz. C. De legit. c. Ne nimis, de relig. domib. c. un. in fine. eodem tit. lib. 6. c. Que contra jus de regul. jur. eod. lib. glof. in c. vides, in ver. Dissolvi. 10. dist. Canonice in c. Ad Apostolicam, infra, de regul. Sufficit enim legislator tantum prohibuisse ad hoc, ut ea que lege fieri prohibentur, si fuerint facta non solum inutilia, sed pro infectis habeantur, ut legitur in d. l. Non dubium, que est canonizata, in c. Imperiali, 25. quæst. 2.

Neque obstat text. in d. c. Ad Apostolicam, ubi valet proles facta infra annum in Ordinum non Mendicantium contra Legis prohibitionem si quidem hoc procedit ibi, quia Decretalis procedit ulterius, declarando actum valere. Secus autem esset, si canon simpliciter prohibeat, quia tunc ex vi legis prohibitionis, actus redditur nullus. Et ita ad illum textum de ad c. Nos novimus 17. quæst. 2. & c. De vir. & 27. dist. post Goffred. respondent ibi Joan. Andr. num. 3. Cardin. num. 8. vers. Septimò oppovo & Henric. circa med. vers. Super eo. Et cum hoc intellectu transeunt ibi communiter DD. ut Abbas testatur num. 11.

Ergò cum decretum de quo agitur, propositum fuerit à Capitulo generali & Patrum suffragis firmatum post electionem Generalis contra prescriptum constitutionis initio propositæ videtur ipso jure nullum, licet constitutio ulterius non procedat ad irritationem actus.

Deinde quatenus constitutio ex vi solius prohibitionis non importaret nullitatem actus; tamen cum postea fuerit confirmata unâ cum ceteris constitutionibus Congregationis à Sede Apostolica cum infensione tenoris & cum clausula decreti irritantis, actus in contrarium geus non tenet, cap. Si soli, vers. Nisi nos in gratia tibi facta decretissemus, irritum & inane, de concess. preb. lib. 6. cum concord.

Quod adeò verum est, ut constitutio propter clausulam decreti in confirmatione appositam à statuentibus revocari non possit, etiam quatenus concernit favorem statuentium, text. est notab. in c. Dilecto, de prebend. in illis verbis: Nisi forte Statutum aliquod obviaret, cui Sedis Apostolicæ confirmatio accessisset, hujusmodi clausula prohibitionis adjecta, ut si quidquam contra id fuerit, non valet. Et ibi notat gloss. in ver. Hujusmodi clausula, dicens verum esse, ut non obstat statuentibus confirmatio Papæ, cum eorum favore facta sit, quin possint contravenire si velint, nisi clausula hujusmodi sit apposita, Decretum irritum & inane sequitur ibi Abb. col. 3. num. 14. vers. Nota glossam, juncto text. in l. Jus publicum in fin. ff. De pact.

Quod eandem habet rationem, quia quando clausula decreti apponitur, videtur data forma, secundum Bald. in l. 2. num. 1. ff. De liber. & posth. Formæ autem renunciarum non potest, ut notat Bart. in l. De his, de transact. Albert. Brun. in tract. de forma, fol. 33. col. 1. Et propterea ubi tale decretum apponitur, contentus partium nihil operatur, ut per gloss. in c. Statutum, in pr. in ver. Committatur, de refer. in 6.

Verum his non obstantibus, verius videtur supra scriptum decretum ex hoc capite propositum post electionem Præpositi Generalis infirmari non posse: nam cum constitutio

capituli præscribens locum, seu tempus propositionibus faciendis in sede vacante, edita fuerit in favorem vocalium, ne scilicet auctoritas Generalis elochi impedimento esset illorum libertati, licet eidem vocalibus capitulariter ab ea resistere, non obstante confirmatione Apostolica. Nam regula est, quod Statuentes recedere possunt à Statuto confirmato per Superiorem abque aliâ licentiâ Superioris, qui confirmavit, quatenus Statutum concernit eorum favorem. Textus est in l. Omnium. C. De testam. ubi testamentum confirmatum à Principe revocari potest. Et in terminis Statuti capitularis casus est hic, per quem text. ita tenet gloss. in d. c. Dilecto, in ver. Hujusmodi clausula, de preb. Abb. num. 10. vers. Et ex contrario, Bart. in l. Omnes populi, col. 13. vers. Juxta prædicta quero, ff. De Just. & Jur.

Ratio est, quia licet Statuentibus favori suo renunciare, c. Ad Apostolicam, de Regular. gloss. in Clem. 1. in ver. inhibentes vers. Item cum hac principaliter de Jurat. Nec requiritur ut expresse renunciaverint; imò per unicum actum capitulariter geus contra constitutionem, censetur illam sustulisse, ut probat hæc littera in fin. in ver. Contraveniens & fuit opinio Tancredi, quam glossa hic dicit esse veriorum; & sequitur Oldrad. conf. 559. Impugnatur electio, col. 1. num. 1. vers. Secundo, quia illud Statutum. Aut saltem pro illa vice censetur constitutio renunciasse, aut illam sustulisse, secundum opinionem Decii, hic num. 26. vers. Ultimo nota.

Hæc autem regula, quod Statuentes possint ad sui præjudicium recedere à Statuto confirmato, procedit: etiam in confirmatione adit clausula Decreti irritantis: quod probatur.

Primò, quia est talis clausula videtur formam, seu præceptum continere; nihilominus etiam formæ renunciar potest quando privatam respicit utilitatem, c. fin. §. His autem, ubi Abb. in 2. not. de off. de leg. & notat Bart. in l. Filio præterito, ff. De insti. rupt. & sufficit tacita renunciatio secundum Abb. ubi supra, & similiter præceptum, quod respicit utilitatem ejus qui præcipitur, in effectu consilium dicitur, l. Cum Pater, §. Mando, ubi gloss. in ver. consilii, ff. De leg. 2. & l. 2. §. fin. ff. Mand. Dec. hic num. 22. Quemadmodum & prohibitio legis concernens principaliter favorem ejus, cui fit, habet vim exhortationis c. Denique, §. Hæc est legibus q. dist. per quem textum ita scripsit Abb. in c. Ad Apostolicam, num. 11. vers. 2. Solut de regul.

Neque obstat text. in d. cap. Dilecto, de prebend. quia ibi agitur de favore Ecclesie & non simpliciter de favore statuentium. Unde non mirum si statutum revocari non possit, ut bene observat Dec. hic num. 24. adiciens eodem modo procedere gloss. in d. c. Statutum, quia ibi agitur de favore mixto, cui merito renunciari non potest, ut notat DD. ibi post Joan. de Imol. Ex præcis quoad solum tractatur de favore statuentium, ut ex predictis patet.

Unde hæc sententiam tenet hic Dec. num. 22. & eam dicit magis juridicam Rota apud Cardin. Arceves. decis. 79. alias 3. sub tit. De privi. & decis. 1. sub tit. De præter. que incipit: ut privilegium. Quia fuit privilegium quis potest renunciare, ita & decreto irritanti tanquam accessorio, Aretin. in l. Duobus, §. Eriam col. 2. vers. Bald. tamen, de vulg. & pupil. Expressius Cardin. in Clem. 1. num. 18. quæst. de elect. Eandem opinionem tenet Cassad. decis. 2. de decret. & Sarnen. in reg. de trien. q. 49. num. 11. ubi ait, decretum appositum in regressu vel alia quacunque gratia non habere effectum nisi volente eo, in cujus favorem est appositum per text. in c. 1. De concess. preb. in 6. cum concord.

Secundò principatur quando actus confirmatus alicubi habet clausulam annullativam actus contrarii; & alicubi non, ut in casu nostro in quo constitutio, de qua agitur non habet prædictam clausulam, sicut habent plures alie constitutiones hujus Congregationis, tunc decretum irritans appositum in confirmatione non inducit nullitatem quoad omnia; sed regulatur & modificatur secundum naturam actus confirmati, c. quis canonicus, de consens. preb. lib. 6. Gemin. conf. 143. Ex naturalis, num. vers. Decretum enim, Put. decis. 1. num. 3. lib. 1. Cardin. Seraphin. dec. 341. num. 4. post Cassad. & Sarnen. loc. cit. Quod clare ostenditur exemplo Bullæ confirmationis Concilii Tridentini à Pio IV. editæ que incipit, Benedictus Deus; in ea enim appositum est decretum irritans & tamen certissimum est decretum non importare nullitatem omnium & singulorum que sunt contra dispositionem Concilii, alioquin sequerentur plurima absurda. Et in specie Matrimonia contracta non premittis denuntiationibus nulla essent, cum id prohibetur fieri in cap. 1. sess. 24. de reform. Matrim. Item professiones emisse à puellis ante explorationem voluntatis essent invalidæ, cum antè hujusmodi explorationem emitti prohiberetur in cap. 17.

- redditus ex Concilio Tridentino quinque conditiones requiruntur.
- 13 Capitulum ex causa publicae utilitatis potest statuta facere contra antiquam Ecclesiae consuetudinem, etiam non facta mentione consuetudinis.
- 14 Et etiam si consuetudo foret utilitatem publicam & statum sit nutritivam utilitatis privatae.
- 15 Dummodo principaliter & directe concernat utilitatem Ecclesiae & fiat de Episcopi consensu.
- 16 Præbenda non est de substantiâ Canonici.
- 17 Canonici potest esse actu sine præbenda; sed non sine spe & expectatione future præbende.
- 18 Protestatio contra substantiam rei, super qua interponitur, non relevat.
- 19 Protestatio contra factum regulariter non prodest, Declaratur. n. 28.
- 20 Protestationis materia quàm sit profunda, & periculosa.
- 21 Protestatio contra consuetudinem facti, seu dependentibus à facto, an, & quando valeat.
- 22 Et quid si sit declaratoria facti multipliciter intelligibilis.
- 23 Protestatio relevat quando non est contraria facti; sed tollit mentem à facto.
- 24 Canonici aliud est, aliud præbenda.
- 25 Canonici quid sit.
- 26 Præbenda quid sit.
- 27 Præbenda collata, censetur eo ipso collata etiam Canonici.
- 28 Canonici præbendati si aliud beneficium impetret facta mentione de præbenda & non de Canonici, gratia non est subreptitia.
- 29 Et quid in casu converso.
- 30 Canonici quomodo non possit esse Canonici, potest tamen esse præbendatus.
- 31 Secus ex stylo curiae.
- 32 Simoniacum non est recipere aliquem in Canonici eo facto, ut de præbendis distinctis nihil percipiat.
- 33 Secus si recipitur cum pacto, ut nec de Canonici, nec de præbendis distinctis nec de communibus proveniunt aliquid habet & n. 35.
- 34 Pactum juri consensum simoniam non inducit & n. 36.
- 35 Statutum excludens Canonici supranumerarios à redditibus superexcrecentibus, quomodo sit malum, non tamen est simoniacum.
- 36 Pactum initium inter eligentes non nocet electo.
- 37 Canonici supra numerarii debent redditus superexcrecentes; etiam si provenierint ex Canonici industria.
- 38 Quod procedit si præbenda sit communis & redditus communiter augmententur.
- 39 Secus si præbenda sit distincta, ibidem.
- 40 Paludes meliorata cultorum cura non debent separatim censeri.
- 41 Clausula consuetudine omisso rescriptum non vitiat.
- 42 Statutum taxans numerum Canonici non habet tacitam conditionem, nisi redditus Ecclesiae augmententur & n. seqq.
- Etiam si fuerit à Sede Apostolica confirmatum cum decreto

- irritanti, num. 46.
- 44 Dissolutio qualiter intelligitur rebus sitantibus.
- 45 Monumentum numerum etiam in Monasteriis exemptis ab ordinariorum præfatis augeri potest, si redditus Monasterii augmententur & n. seqq.
- 47 Statutum & confirmatio statuti limitatur ad limites consue statuti.
- 48 Numerus familia à capitulis generalibus vel provincialibus præfatis à Superioribus regularibus augeri non potest etiam prætextu augmenti reddituum absque licentia S. Congreg. Concilii.
- 49 Canonici supranumerarii non tenentur Canonici antiqui communiare suas præbendas; sed tantum redditus superexcrecentes.
- 50 Numerus præbendarum an frangatur per receptionem Canonici ultra numerum & per superexcrecentiam fructuum.
- 51 Canonici ultra numerum recepti debent fructus superexcrecentes usque ad quantitatem valoris præbendarum antiquarum & non ultra.
- 52 Et quid si fructus non sufficiant nisi ad unam præbendam & n. seqq.
- 53 Præbenda non est ita affecta Canonico noviter recepto, ut collatio alteri facta non teneat & n. 62.
- 54 Attentata ante omnia sunt revocanda, prævis tamen causae cognitione.
- 55 Attentata est delictum.
- 56 Attentata sunt plene probanda, ibidem.
- 57 Attentata turbata non sunt revocanda & potest Rota illa non attendere quando causa fuit commissio ejus arbitrio.
- 58 Canonici an recipi possint cum expectatione futura præbende & n. seqq. usque in fin.
- 59 Quid si receptio fiat purè & simpliciter, cum intentione tamen an receptus habeat præbendam cum primam vacaverit.
- 60 Et quid si primò recipiatur purè & postea ex intervallo promittatur ei præbenda proxime vacatura.
- Et quid si eodem tempore fiat receptio & promissio sub diversa conceptione verborum, an tamen intentione ut statim sit Canonici; sed præbendam non habeat nisi cum vacaverit num. 64.
- Et quid si effectus utriusque conferatur in tempore vacatura, n. 67.
- Et quid si receptio & promissio fiant sub unica verborum structura, n. 68.
- 61 Expressio ejus, quod de jure inest, quandoque est illicita.
- 62 Maxime si alio modo exprimitur, quam inest.
- 63 Canonici receptus cum promissione vacaturæ præbende debet illam habere non ex vi promissionis; sed ex vi receptionis.
- 64 Canonici supranumerarii qualiter ab Episcopo creati possint ex sententia Sac. Congreg. Concilii.
- 65 Canonici ultra numerum recepti non possunt præbendam possidere vacantem propria autoritate apprehendere, nisi eis conferatur, nec habent jus in re; sed jus ad rem.
- 66 Actus licet inspecta unitate orationis videatur unicus, tamen propter diversitatem effectuum censentur, & nullis ab inutili non inficitur.

Cum M. Ferrariensis. Si Capitulum contra suam constitutionem de certo Canonici numero aliquos receperit ultra numerum, de super excrecentibus redditibus illis providere tenetur. Hoc dicit secundum Joan. Andr. cui consentiunt Bald. Bellam Butr. Anchar. Imol. & Joan. de Anan. vel sic secundum Abbatem. Non obstante certo Canonici numero etiam per Papam confirmato, providendum est receptis ultra numerum de superexcrecentibus fructibus, maxime si voluntarie per Canonicos fuerint recepti vel aliter secundum Aretin. Protestatio contraria facta non relevat protestantem & ideo si Capitulum contra suum Statutum aliquos recipit in Canonici, non obstante protestatione, de fructibus superexcrecentibus eis providere tenetur. Dividitur in tres partes principales secundum Hostien. & omnes. In prima ponitur allegatio pro Martino & sociis receptis. In secunda ibi, Verum allegatio in contrarium pro Canonici recipientibus. In tertia ibi, mandamus definitionis commissio & quilibet earundem partium subdividitur in alias tres, ut hic per Joan. Andr. Ad intelligentiam textus præmittendum est, in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesiis varias esse consuetudines circa distinctionem & determinationem numeri præbendarum & Canonici, ut in cap. fin. de concess. præb. lib. 6. Interdum enim se determinat in numero tam Canonici, quam præbendarum, interdum vero in altero tantum; semperque contingit Ecclesiis variari altero de quatuor mo-

dis, quos hic latè prosequitur Anton. de Butr. num. 1. Et quidem in casu hujus Decretalis per Statutum Capituli erat determinatus numerus præbendarum dumtaxat, secundum unum intellectum, qui colligitur ex illis verbis textus, quatuordecim præbendas tantum Statuerunt, vel erat determinatus numerus tam præbendarum, quam Canonici, secundum alium intellectum, qui magis congruit littere ibi, contra constitutionem venientes alios quinque in Canonici receperunt. Non enim venissent contra constitutionem recipiendo Canonici ultra numerum, nisi Canonici numerus fuisset per constitutionem taxatus. Sed nihilominus præbende non erant hic distinctæ, sed unicuique ex Canonici certa mensura vel portio fructuum assignabatur. Et quia ultra illam, mensuram redditus Ecclesie erant adacti, in hujusmodi argumentum consistebant redditus superexcrecentes, de quibus controversabatur inter Canonicos antiquos & noviter receptos. Alioquin si præbende fuissent realiter distinctæ ut Beneficia separata, separatèque instituta secundum ea, que habentur in cap. Ex litteris, de probat. Redditi superexcrecentes cessissent lucro illius Canonici tantum, cuius erat illa præbenda, ut dicam infra in 9. notab. num. 49. Quid si præbenda non essent distinctæ & nihilominus non esset determinata certa mensura, sed portio fructuum, sed omnibus in communi redactis tot fuerint præbende, quot redditus suppetunt; eo casu non esset dare fructus superexcrecentes,

hec haberet locum iste textus, quamvis numerus Canonici essent decem præbende & totidem Canonici in Ecclesia dividerent communis acervus frumenti per decem portiones æqualiter & culibet Canonico decima pars illius acervi assignaretur; quantumcumque ille acervus excreceret, tamen semper unicuique Canonico contingeret decima pars pro sua præbenda & nihil separatim discerni posset, quod superexcreceret. Arg. l. fin. & ibi bona gloss. in ver. Exigi C. De altorior. Ad hoc igitur ut dari possint hujusmodi redditus superexcrecentes, necesse est ut portio fructuum sit taxata, puta in viginti salmis frumenti pro quolibet Canonico & ita erat in Ecclesia Ferrariensi, de qua agitur in hoc cap.

Nota primò ex principio textus, in rescriptis factis esse exprimeri primam litteram nominis proprii, ut hic & in cap. P. & G. de off. deleg. & c. Cum I. & A. de sent. & re judic. cum siml. secundum Barbat. & modernis hic. Sed an hoc sit verum & an probatur jure, examinat ple-nè Rip. in 2. notab. Et stylo Curie nomina eorum, contra quot rescripta impetrantur, scribi possunt abbreviate per unam litteram; sed nomina impetrantium debent scribi extensè & prima littera debet esse capitanea & magna: ut notat Specul. in tit. De rescriptionibus present. §. Primò igitur, vers. Et quoniam ex forma, num. 4. Archid. in Summa 25. quest. 2. num. 4. & Ripa ubi supra. Confer textus in lib. 2. ante fin. Cod. de veter. jur.emel. ubi præcipitur ut nomina prudentum, qui leges compilaverunt, per consequentiam litterarum manifestentur & sic cessat questio duodecima in lib. Joan. de Leo fundata super littera Apostolica, in qua ponebantur littere pro nomine, secundum Joan. Andr. in addit. ad Speculat. loco cit. littera P. Nec obstat hic textus cum concordia quia fuit compilator operis, qui brevitas studio relevavit antiquas decretales, ubi omnia erant extensè scripta & tantum apposuit primam litteram, ut notat Joan. Andr. supra. in proom. in ver. Superstus, num. 32. & in cap. Nobis, num. 2. in 7. de Jure Patron. & Rip. hic num. 2.

Secundo nota ibi, pro se & sociis, posse quem agere pro litiis consoribus etiam sine mandato, prout hic notat gloss. Hostien. num. 1. Joan. Andr. num. 27. Cardin. in 2. notab. Abb. num. 9. Decius num. 31. Ripa num. 33. & alii communiter. Et quomodo hoc non bene probetur hic, quia ius Martini habebat mandatum à Concanonicis, quorum erat procurator, secundum gloss. præleg. & Imo. hic in princ. & patet in antiqua relata ab Anton. Auguati in 3. compilat. Decretal. lib. 1. hoc tit. tamen est in se verum, & est speciale in hoc casu, nam sicut conjuncta persona potest agere pro conjuncta sine mandato, præstando tamen cautionem quod Dominus habeat ratum, ut in l. Sed & ha. ff. De procur. & in cap. Nonnulli in fin. infr. de rescriptio. ita concors ejusdem litiis admittitur ad agendum pro consorte sine mandato; dummodo tamen famuliter caveat de rato, licet non admittatur nisi prius cum omnibus fuerit lis contestata, ut l. 2. Cod. De consor. ejusd. lit. Et hujusmodi consortium contrahit ex communione cause & liti, ut notatur in l. Si petitor. ff. de Judic. & per Butr. hic num. 22. vers. Quia consortium inducitur ex simultanea lite. & causa & Abb. num. 9.

Regulariter vero quis non admittitur ad agendum nomine alterius sine mandato, unde ille Canonici fuit admittit ad agendum pro Concanonico, vel quia, sicut prædixi, mandatum habebat, ut in antiqua vel quia erat litiis consors, alioquin contra, ut hic per gloss. 1. Butr. d. num. 22. vers. Ad primum, & Jal. in l. Exigendi, num. 7. vers. Ad idem facit textus, C. De procurat. adeo ut sine mandato nec amicus admittatur pro amico, quia jura que dicuntur conjunctam personam posse agere pro conjuncta, loquuntur de conjuncta sanguine, ut in d. l. Sed & ha. ff. De procur. & in d. c. Nonnulli, ubi est casus, ut per Butr. hic num. 26. vers. Hoc fallit in conjuncta. Et quomodo in amico contrarium teneant Cyn. & Salyc. in d. l. Exigendi. Cuglielm. de Cun. in d. l. Sed & ha. & Butr. in l. Non solum, §. Qui alieno, ff. De procur. Et hanc opinionem in puncto juris posse defendi in amico magno & singulari, existimat Jal. in d. l. Exigendi, §. 4. in 4. exten. nihilominus eam reprobat Butr. loco proxime citato. Angel. in d. l. Sed & ha. & Gemin. in c. Qui ad agendum, de procur. lib. 6. & alii plures, quot refert Jal. in d. l. Exigendi, num. 7. & videtur verior etiam in puncto juris. Secundum quia etiam in amico singulari non viget eadem ratio que in sanguine conjuncto; quia amicitia dissolvi potest: sed jura sanguinis deleri non possunt, l. Jus agnationis, ff. De pati. Tum quia cum materia sit exorbitans, non debet trahi ad consequentiam, c. Qua à jure, de reg. jur. lib. 6. ut bene per Butr. hic d. num. 26. vers. Huc tamen puto. Et hanc partem veriorē putat & pluribus confirmat Lud.

Roman. in singul. suo 660. in 7. Cyn. & in l. Si vero, §. De viro, in 26. fallen. ff. Jal. Mater. ubi late probat hanc esse communem opinionem de eum referre, & ferunt Felin. alios adducens in c. Coram, num. 2. inf. de of. deleg. Limes conclusionem superius firmatam in omnibus casibus, qui requirunt speciale mandatum. In his enim litiis consors non admittitur ad agendum pro consorte, sicut nec conjunctus pro conjuncto, l. Patri pro filio, & l. illud, §. 1. ff. De minor. Jal. in d. l. Exigendi, in 4. fallen. num. 9. C. De procur. Felin. dicent ita omnes tenere in d. c. Nonnulli, §. Suis & alii, num. 16. de rescript. Et ita in litiis consore videtur firmare Abb. hic num. 10. Sed contrarium tenet Dec. num. 36. & Ripa num. 58. Affir-guente rationem differentie inter conjunctas personas, & litiis consortes. Alias fallentias ad prædictam regulam prosequitur Ripa à num. 54. & ex ejus dictis collige novem esse necessaria ad hoc, ut litiis consors possit agere pro consorte, ut hic per eum num. 59. vers. Ex præmissis.

Tertio nota ibi, ut eo amplius suos redditus augmentarent, unam causam legitimam suppremiendi aliquot præbendas, easque ad pauciores numerum redigendi, nempè ut augetur redditus tenues reliquantur præbendarum; tot enim in Ecclesia sunt ponendi, quot ex illius redditibus possint congruè sustentari, c. 1. de insti. & c. 1. §. Satis de statu regul. lib. 6. Quot autem inter præbendas Ecclesie dividuntur proventus, tantò majores sunt singulorum percipientium portiones, ut hic & in c. ult. vers. Quotante inter pauciores, de concess. præb. lib. 6. & ita hic notat Abbas num. Aretin. in 2. notab. & Ripa num. 20. Facit quod notat gloss. in c. Pulebra, in ver. Dato, 86. dist. & Butr. hic num. 8.

Hodie hæc causa partim approbatur, & partim modificatur à Concilio Tridentino in cap. 15. sess. 24. ubi illustratur, ut in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, in quibus frequentes, adeoque tenues sunt præbende: una cum distributionibus quotidianis, ut sustinentur decenti Canonici gradui non sufficiant, liceat Episcopo cum Capituli consensu, vel aliquot beneficia simplicia, non tamen regularia, his unire (& in hoc primo membro restringitur cap. Exposuisti, infra de præb. quo permittetur, ut propter paupertatem præbendam possent eis annexi etiam Capella, id est, Parochiales Ecclesie, ut ibi dicitur) vel si hæc ratione provideri non possit, aliquot ex his suppremiere, & illarum fructus reliquarum distributionibus applicare. Ex circa hoc secundum membrum nota suppremissionem præbendarum hodie fieri non posse nisi in subsidium, nempè cum deficit remedium unionis beneficiorum simplicium; nam alternativa, vel non est electionis, sed ordinis, ut ostendit conditio illa; si hæc ratione provideri non possit, & censuit Sacra Congregatio ejusdem Concilii interpres, & de intellectu illius decreti vide quod plene scripti in d. c. Exposuisti. Et quod spectat ad rem presentem, ex eo decreto collige quinque conditiones requisitas ad hoc, ut fieri possit præbendarum suppressio. Prima scilicet, ut Ecclesie sint insignes. Secunda, ut præbende sint frequentes, tertia ut præbende simul cum distributionibus sint adeo tenues, ut non sufficiant ad decentem Canonici sustentationem. Quarta ut suppressio non fiat à Capitulo, sed ab Episcopo de Capituli consensu. Quinta ut fiat in subsidium, id est, deficiente remedio unionis simplicium beneficiorum.

Quarto nota ibi, contra antiquam consuetudinem statuerunt. Canonici posse statuta facere contra consuetudinem Ecclesie diu observatam, dummodo id faciant ex causa communis utilitatis, gloss. hic in ver. Consuetudinem. Host. num. 2. in eod. ver. Butr. num. 12. Imol. num. 8. vers. Et nota etiam. Quod procedit etiam non facta mentione consuetudinis, ut hic per Butr. num. 10. per rationem c. 1. de consuet. l. 6. Quin imò hoc procedit, etiam si consuetudo foret utilitatem publicam, & statutum sit nutritivum utilitatis private ipsorum statuentium, dum tamen hoc faciant ex rationabili causa, secundum Abb. hic num. 2. & Aretin. num. 4. Hoc intelligas tu cum duplici declaratione. Prima est, dummodo statutum concernat directè & principaliter publicam utilitatem Ecclesie, secundario autem & indirectè privatam commodum singulorum Canonici, prout declarat hic Ripa num. 22. Secunda declaratio est, dummodo statutum fiat à Capitulo de Episcopi consensu, vel etiam sine, si verum est confirmationem Papæ intercessisse, secundum Joan. Andr. hic num. 2. in ver. Statuerunt. An autem, & super quibus Capitulum possit absque consensu Episcopi statuta facere, easque penam adjecte plene notavi ex sententia Sac. Congregationis Concilii in c. Cum omnes num. 17. sub eod.

Quinto nota ibi, in Canonici receperint nulli præbendi assignatis eisdem. Præbendam non esse de substantiâ Canonici, quia potest esse Canonici sine præbenda; ut hic patet secundum Bald. num. 18. Abb. in 3. notab. Aret. num. 86.

Rip. num. 26. Idem tenet Innocent. in c. fin. infra de Cleric. non residet. & probatur in c. Sanctorum 70. dist. ubi expresse est quem non debere esse Canonicum prebendam in diversis Ecclesiis quasi innuat, ut quis possit in diversis Ecclesiis habere Canonicatus sine prebenda; cum id sit utile Ecclesie, ut contingit si Canonici habeant unde vivat ex distributionibus quotidianis aut scriptis plenius in c. Cum jam dudum, num. 24. & 25. infra de prob. Item in principio erant Canonici sine prebendis distinctis, maxime quando Ecclesia non habebat temporalia, c. Videntes 2. quest. 2. Abb. hic num. 30. in fin. Sed hoc intelligunt Doctores respectu temporis presentis, nam respectu futuri utique non potest esse Canonicus sine prebenda; id est sine spe & expectatione future prebende 6. Relatum infra de prebend. cap. Cum super de concess. prebend. & sic debet intelligi glossa in c. un. in ver. Rescriptis, de Cler. non resid. lib. 6. dum ait, non esse Canonicam sine prebenda. Hac enim duo ita sunt naturaliter conjugata, ut cui conferatur Canonicatus, debeat assignari & prebenda si que vacat; ac si non vacet, debeat expectari vacatio: ad quod vide bonam glossam in c. Dilectus il. 1. in ver. Approbantes, infra de prob. Scita hic declarant Bald. d. n. 18. & Ripa num. 26. & 27. verj. Nec obstat dictum Innocentii.

16 Sexto nota ex illis verbis, sine prejudicio dicte Constitutionis. Et signa duas regulas valde practicabiles in materia prebendationis: prima regula est, quod prebendatio contra substantiam rei super qua impenditur, non potest & ita contingit in casu hujus Decretalis, nam novi Canonici fuerunt recepti cum prebendatione; ut non frangeretur numerus prebendarum in Constitutione prebendis & sic ut prebendam non haberent que esset substantia negotii; nam receptus non debet carere prebenda, ut c. Cum super, infra de concess. preb. & dictum est in prece. notab. merito prebendatio hic non profuit & Papa illam non admittit. Ad idem, c. Dilectus il. 1. & c. Inter cetera, infra de prob. c. Si quis obierit 1. quest. 3. & est simile in processo cum prebendatione, ut habeat proprium, c. Cum ad Monasterium in fin. infra de statu Monach. & c. Infamante, §. 1. qui Cler. vel vocen. & in contrahente Matrimonium cum prebendatione ut videtur proles, c. ult. de quod. appo. & ita hanc regulam ex hoc textu elicit glossa in verbo sine prejudicio. Host. num. 12. Joannes Andreas num. 3. Henric. Boich. num. 1. Bellan. num. 3. verj. Secunda conclusio eamque confirmat & tripliciter limitat. Felin. n. 7. verj. Secunda conclusio.

17 Secunda regula est, quod ubi quis per contrarium factum contradicit suae prebendationi; nec prebendatio & factum se simul computantur: non suffragatur prebendatio; & ad hoc quotidie allegatur hic textus: nec obstat quod hoc factum corruptum, ut post Butr. dicit Abbas hic num. 14. eo quod prebendatio hic non fuerit contraria factum; nam Canonici antiqui receperunt istos in Canonicos & volebant eos esse Canonicos; nec prebendatio repugnabat, sed veniebat ad tollendum jus consequentium ad factum gestum, nam ex quo quis est receptus ad jus Canonici; consequenter ex dispositione juris debet habere prebendam, c. Relatum de prob. & ad hoc jus consequentium tollendum tendebat ista prebendatio. Id, inquam, non obstat, quia si bene advertatur, hac prebendatio contraria facti, videlicet: Recipimus vos in Canonicos cum prebendatione, quod non intendimus derogare Constitutioni nostre de numero quatuordecim. Pugnant autem ex diametro prebendatio, ut salva maneret Constitutio de certo numero & factum receptionis ultra numerum. Et hoc est quod dicit Litera contra Constitutionem ipsam voluntarie venientes, quinque in Canonicos receperunt; & infra ibi in derogationem hujus Constitutionis; hoc enim aperte demonstrat Canonici recipiendo alios, ultra numerum fecisse actum derogatorium Constitutioni quam protebantur salvam fore; nam numerum in ea prebendam manere integrum & numerum frangere alios recipienti rejecit prebendatio uti contraria factum; & sic puto salvati posse communem intellectum, prout postea reperit illum defendit per Rip. hic num. 77. verj. Defendendo in dictionem: unde hanc regulam ex hoc capite desumunt glossa hic in verbo prejudicio. Innocent. num. 1. Compoll. num. 6. Abb. Antiqui num. 2. in fin. Henric. Boich. num. 3. Joannes de Anan. num. 5. & reliqui Interpretes & Domini de Rota decis. 6. incipit. Si suspensus 2. de can. rescript. & propriis. & decis. 15. Si Index in fin. de Off. Deleg. in noviss. & decis. 15. Si Index in fin. de Off. Deleg. in noviss. alleg. decis. 6. & 15. & decis. 563. num. 1. part. 3. diversj. & hoc pro regula videntur presupponere communiter Doctores hic, ut Felin. restat num. 77. Quam tamen limitat fufius prelequitur Ripa hic in 4. quest. d. num. 70. usque ad num. 101.

Porro occasione receptionis quam hic fecerunt Canonici antiqui sine prejudicio fractionis numeri, Doctores multum insistent circa prebendationem materiam que secundum Abb. hic est protiza, subtilis & perniciosa. Secundum Felin. profundissima. Secundum Alex. de Nervo, longa & diligens; sed tamen utilis. Secundum Barbat. famosa, utilis & subtilis. Secundum Joannem Baptistam Ferrer. subtilis & intricata: practicabilis tamen & secundum Dec. versatur in magro pelago; eamque fundamentaliter examinat Joannes Andreas in reg. in general. lib. 6. in Mercur. & Bart. adeo copiose & ordinate eam tractavit in l. Non juliam §. Morre ff. de novi per. nanciat. ut nullus potest fieri actus illam ingreui, ut hic dicitur Felin. num. 26. verj. Resat postremo & Rip. num. 66. verj. pro intelligentia; licet Butr. num. 35. dicat Bartolom. eam non perfecte explicare. Canonice tamen hic dilatant fimbrias: presertim Butr. d. num. 35. Felin. d. num. 27. & Ripa qui eam ultra tractat, d. num. 65. usque ad num. 167. Sed proptus ad materiam hujus capit. vide tu compendiosam distinctionem quam hic posuit Hostiensis num. 12. & secuti Joannes Andreas num. 30. Henric. Boich. in princ. & Card. num. 7. verj. Generaliter autem. Moderni tamen videntur quae trimembrem distinctionem. Ad. hic num. 15. quam resumunt. Dec. d. num. 61. & Ferrer. num. 1. tom. 2. repetit. fol. 183. & colligitur ex didis Antonii de Burzio d. num. 35. videlicet quodvisque prebendatio sit ad tollendum id quod venit consecutivum ad factum & valet si fiat super dependentibus a sola voluntate prebentantis & actus vitiatur l. Per servum §. Ususfructus, an servus legator, ff. de usu & habit. Secus si fiat super dependentibus a consensu plurium, quae requirit omnium consensus: alius non valet per eam que notatur in c. fm. de condit. appo. & idem est si prebendatio fiat super non dependentibus a possidere partium; sed a dispositione Juris, quia non valet. Quodvisque est contraria factum & similiter valet si fiat super dependentibus a mera voluntate prebentantis, allegatur c. Has esse fides, 24. quest. 1. & l. Si quis in princ. ff. de legat. 3. & idem si fiat super his que pendunt a voluntate prebentantis & alterius, quia valet de consensu utriusque: c. Omnia de elect. Etiam fit contra prebendationem Juris & de Jure: dummodo abijt turpitudine per eam que notatur in c. 1. qui silem de sponsal. & per Innoc. in c. ventus il. 2. eodem titulo. Secus si fiat sine consensu alterius, quia non valet nisi fiat ex causa probabili, ut c. 1. infra quod mens cano. Quodvisque prebendatio fit ad declarandum factum multipliciter intelligibile & ad dandum intellectum contra communem intelligentiam; & prebendatio valet & operatur, ut factum intelligatur secundum sensum prebentantis, l. Ne senius, ff. de negat. gest. l. Si quis §. Plerique, ff. de relig. & sumpt. funer. Singula haec membra per diligenciam conclusiones latissime prosequitur, in aliquibus temperat, pluribus illustrationibus exornat & ab obiectis rueret Ripa hic in quarta questione, d. num. 71. usque ad num. 101. ad quem recurrit; & ad tertium membrum adde Dominos de Rota decis. 218. num. 1. & seqq. part. 7. recent. ubi notabiliter declarant prebendationem suffragari quando non est contraria factum, sed tollit mentem a factum, allegant l. Non solum §. Morre & ibi Doctores, maxime Rubeum num. 349. ff. de novi oper. nanciat. Burlat. conf. 214. num. 16. lib. 2. & fuit theoria Abb. in c. 1. num. 16. & 17. infra de lit. contest. quem sequitur Alex. conf. 130. in causa Strazarolorum, col. ult. num. 17. lib. 4. quam prolixius examinat Ripa hic num. 70. ubi etiam videas, an & quando prebendatio dicatur contraria factum.

Septimo nota ibi, De Canonici nihil percipient, donec primi duo essent prebendati integre affecti, aliud esse Canoniam, aliud prebendam, ut hic, & in c. Eam te, infra de rescript. ibi, in Canoniam recipere, & prebendam sibi conferre deberent, & in c. Dilectus, il. 2. inf. de prob. Canonice secundum gloss. hic in ver. receperunt. Innoc. num. 2. & Compoll. num. 7. est quoddam jus proveniens ex electione & receptione in fratrem, ut hic, & in c. Dilecto, inf. de prob. & secundum Compoll. hic num. 8. & Hostiens. num. 4. consistit in iure & honore, ut c. Propositus in fin. de concess. preb. scilicet statim in Choro, loco in Capitulo & similibus, ut in predictis iuribus, in cap. Pro illorum, & in d. c. Dilecto, de prob. Vel ut describit Baldus hic num. 13. Canonica est jus spirituale in Ecclesia, quo iure communia competat locus in Choro ad divina officia, & cetera, que debent fieri in capitulo, sicut sunt tractatus electionis, alienationis, & similia, que collegialiter debent fieri. Prebenda vero prout stricte, & proprie accipitur hic, & infra de prob. per totum, secundum Compoll. hic num. 9. Est jus ordinatum, seu institutum pro Canonico ad utendum, & fruendum rebus, & iuribus ad hoc deputatis, & recipiendum, & administrandum ipsa; quod jus ex Canonica, sive officio descendit tanquam ipsa, quia ex quo quis habet Canoniam, sive officium, debet habere prebendam, sive beneficium, c. Relatum, & c. Dilectus

28 c. Dilectus, 1. & 2. infra de prob. c. Si quis, & c. Esti. 81. dist. Et hinc fit ut ob respectum, quem habet prebenda ad Canoniam, quia scilicet ex ea procedit, & pro Canonico instituta est, si alicui prebenda vacans conferatur; vel de ipsa quis investitur, perinde sit, ac si investiretur Canonico, ut notatur in c. Transmissam, infra de elect. Nam ex hoc ipso; & Canoniam intelligitur collata. Secundum Compoll. hic num. 10. & Bald. num. 19. quia unum trahit ad alium rationem connexionis; & eujusdam unionis. Unde sufficit, ut in litteris Papae, vel Episcopi fiat mentio de altero, quia correlativa sunt, & unum ab altero dependet. Fateretur tamen Compoll. consilium esse, ut collator dicat: Confero tibi prebendam cum plenitudine juris Canonici; ut c. Propositus, infra de concess. preb. Tu adde Dominos de Rota decis. 547. Utrum Canonici, aliis 72. de rescript. in antiq. ubi decidunt gratiam non esse subrepticam, si Canonici prebendam impetret aliud beneficium, si mentione de prebenda quam obtinebat, non autem de Canonatu, licet contrarium resolvunt in casu converso videlicet in eo, qui fecit mentionem de canonatu, & non de prebenda; ut in decis. Bilignetti 2. Utrum Canonici de prebend. & fufius decis. 449. Quidam habent, aliis 33. de rescript. in novis. De quo tamen vide quod plene scriptum in c. Eam te, infra de atar. & qualitas.

31 Quandoque vero prebenda accipitur largius pro jure, quod alicui non tanquam de collegio, sed ratione ministerii, vel officii vel paupertatis, aut utilitatis conceditur ad utendum, & fruendum certis rebus Ecclesie, ut redditibus, quos Canonici, vel alii percipiunt. De qua prebenda habetur in c. Quia nonnullis, infra de magister, in c. Possessiones 16. quest. 1. & in c. Ulad, quest. 9. Nec talis prebendatio intererat communibus tractatibus, cum non sit ei collata prebenda ut Canonico. Unde laici nobiles, quia ab Ecclesia Compollitana, & Ecclesia sancti Martini Turonis recipiuntur in Canonicos, vocem in electionibus vel aliis tractatibus non habent, cum sit Jus spirituale, quod in Laicum non cadit c. Sacrosanctus, & cap. Massana, de elect. Sed per talem receptionem intelliguntur ipsi nobiles Jus consequi quantum ad ea, que de Jure capere possunt, eujusmodi sunt temporalia, quotidianas distributiones & similia, Arg. c. Passoribus, de donat. & l. si aliquando, ff. de leg. 1. & ita hic declarat Compoll. num. 10. & seqq. secundum hanc accipiendum est quod hic notat Vicentina & gloss. in ver. receperunt & Hostiens. num. 6. dum dicitur Canonici, quamvis non possit esse Canonici, posse tamen esse prebendarios. Arg. cap. In Ecclesia, infra de institut. Hoc enim debet intelligi de prebenda non Canonicali. Secus vero si sit annexa Canonici, quia tunc quamvis habeat aliquid temporalitatis, tamen propter illam annexionem est Jus spirituale, ut probat textus in c. dilecto & ibi dixi num. 7. post Card. & Abb. infra de prebend. & propterea mere Laicus talis prebende non est capax, ut ibi declarat Abb. in c. notab. & in c. Majoribus, col. 11. Hodie tamen haec differentia non videtur amplius admittenda, quia prebende considerate seorsum a Canoniam nihil aliud sunt, quam stipendia, seu pensiones super redditibus Ecclesiarum; que quidem pensiones hodie multum habent spiritualitatis & non referuntur nisi prima tonsura imitari, ut servat Curia & scripti late hic. Cum in canonicis, d. num. 94. infra de elect. & in c. Ad audientiam, d. num. 40. usque ad num. 121. de script.

33 Octavo nota, ex iisdem verbis, ita quod de Canoniam nihil percipient, non esse simoniacum recipere aliquem in Canoniam eo pacto, ut de prebendis distinctis nihil percipiat & ita intelligunt hanc litteram gloss. in ver. Percipientes & Innocent. n. 5. Ratio est, quia hoc Statuto ordinabatur, ut antiquae prebende inter Canonicos distinte non minuerentur, & hoc Jure consonabat pacto autem aliis illiis propter Juris concursum essent licita, secus vero si reciperetur cum pacto, ut nec de Canoniam, nec de prebendis distinctis, nec de communibus proveniens aliquid perciperet, hoc enim esset simoniacum, ut c. Dilectus, il. 1. infra de prob. Ad hoc Concilium Tridentinum, sess. 24. cap. 14.

34 Hec conclusio non probatur hic, quia ex prebendatione & pacto Canonici antiqui intendebant excludere noviter receptos a redditibus supererectis, quod non erat Juri consonum, est tamen in se vera, quia quae de Jure in sunt, licet deducuntur in pactum etiam in spiritualibus, c. Significatum & c. Per tus de Simon. gloss. in c. Ad audientiam, in ver. Renunciantes, de rescript. gloss. 2. in c. 1. de rescript. spoliat. lib. 6. Butr. hic n. 49. Abbas n. 24. & Dec. n. 131. & alii communiter. Hic vero prebendatio non damnatur tanquam simoniacas, quia inter electores & electum nulla introcellit pacto vel conventio sed

tantummodo Canonici inter se Statuerunt, ut receptus nihil perciperet. Condendo autem Statutum quamvis malum, non commiserunt simoniam, licet alius peccaverint: Sed hoc in pactum deduxissent, utique fuissent simoniaci, ut c. Artaldus 8. quasi 3. & c. Quam pio 1. quasi 2. & hunc intellectum approbat Innoc. d. num. 5. in ver. Percipientes, verj. Vel die melius Abb. Antiqui n. 2. in ver. Ita quod. Host. num. 6. Joannes Andr. num. 36. qui ex hoc notabiliter inferunt, ut pactum intum inter eligentes non noceret electo. Sed circa hoc vide tu quod scriptum in c. Nobis de Simon. ubi licet in utramque partem differat, an electio facta per simoniam cum electionibus commissam, electo ignorante, sit ipso Jure nulla, d. n. 35. usque ad n. 83. Item pondera Concilium Tridentinum, sess. 24. c. 14. & Constitutionem Pii V. quae incipit, Dum minus, in Bullar. tom. 2. pag. 310.

Nono nota ibi, per Canoniorum industria, Canonici de novo recepti providendum esse de redditibus supererectis, etiam hujusmodi incrementum provenient ex industria antiquorum Canoniorum; hic enim Papa non admittit allegationem eorumdem Canoniorum dicentium, fructus excreverunt per eorum industriam, quia alios recipiendo sibi prejudicium intulerunt, cum tot ponendi sint in Ecclesia, quot ex eju redditibus possunt commodè sustentari, c. 1. infra de instit. Ideoque Papa simpliciter mandat, ut receptis assignentur redditus supererectos nec distinguit unde augmentum provenient. Neque id attendi debet, ex quo reperiantur adacti, c. ult. de ver. signis, gloss. hic in ver. Industria. Hoc enim favore divini cultus introducum est in ampliatione Ecclesie ministerii, secundum Innoc. hic num. 8. in ver. Supererectis. Sed hoc notabiliter declarat Doctores ut procedat si prebendatio sine communia de redditibus communitur augmentatur. Secus vero si prebendatio sine omnino distincta, & separata & per industriam Canonici sine prebenda augmentetur; quia tunc augmentum credit ei soli, nec eos dividere, aut cum aliis communiter compellitur. Arg. l. Ceterum, ff. de rei vendit. c. ult. in 1. resp. infra de penul. Cleric. c. 1. in fine de usura, & c. Cum suam de preben. Nam & paludes meliorata cura cultorum non debent separari censeri, ne diligentiam suam sibi damnosam intelligant, dicit textus in l. ult. c. de alienat. & ita hic declarat Host. num. 17. Joannes Andr. num. 37. & Butr. num. 56.

Decimo nota ibi, sicut consuevit, ex omissione clausulae ex stylo Curiae apponi consuevit rescriptum non vitari, quia subintelligitur, ut hic est textus apertus, quem ad hoc ponderat Roman. in conf. 376. Quasi est, in fine Butr. hic num. 19. Imol. num. 9. verj. Item potest notare quid clausula, concordat textus in i. Acceptus, & ibi dixi in 2. notab. inf. de atar. & qual.

Undecimo nota ibi, nisi tantum excreverent Ecclesia facultates, in Constitutione Ecclesie, quae taxatur certus Canoniorum numerus, subintelligit sciam conditionem nisi Ecclesie redditus augmententur, ut hic est casus secundum Card. in princ. & notat gloss. in ver. sufficere, cum qua omnes transeunt. Ratio est, quia quilibet dispositio intelligitur rebus sic stantibus, c. Beatus 22. q. 2. & c. Quomodo, cum ibi notat. de jurejur. Domini de Rota apud Casar de Grass. decis. 4. n. 17. de reb. Eccles. non alienan.

Ex quo notabiliter infero ut decretum Concilii Tridentini cap. 3. sess. 25. de Regular. quo praecipitur, ut in Monasteriis Monachum si tantum numerus constituitur & inter postea conservetur, qui vel ex redditibus propriis Monasterii vel ex consuetis elemosinis congruis possit sustentari, sit intelligendum de declarandum, nisi redditus Monasterii adeo excreverint ut ad plurium Monachum sustentationem congruis sufficiant, juxta textum hic. Nam ibi Canonici fecerunt constitutionem, ut prebende essent quatuordecim tantum & constitutio fuit a Sede Apostolica confirmata, ut patet in v. Verum, & infra in verj. Mandatum. Per quam quidem Confirmationem Constitutio effecta fuerat Papalis, nec videbatur posse a Canonice revocari, c. Si Apostolica c. Si cum, & c. Hi qui in fin. de prebend. lib. 6. c. Cum aliquibus, de rescript. eodem lib. Cardin. conf. 130. Ad primam partem, n. 5. Dec. in cap. Cum accessissent, n. 12. super eodem, & tamen textus dicitur hujusmodi Constitutionem esse intelligendam juxta elastulam consuetam: Dummodo redditus Ecclesie non fuerint augmentati. Quinimo hoc vendicat sibi locum, etiam si Confirmatio facta fuisset a Papa cum decreto irritanti, quia nihilominus Canonici potuissent frangere numerum, si fructus supererexissent: nam, ut inquit Butr. hic n. 2. verj. Si est confirmatus, statutum & confirmatum irritum limitatur ad limites cause statuti. Causa statuti deterrimativa & refranativa numeri est sola penuria fructuum, quia aliter non conceditur. Augmentatio ergo fructuum debet esse causa resolutiva statuti ex defectu cause. De

hoc est quod dicitur, statum recipere conditionem re-

soluivam statum, nisi fructus superexcreverint. Hec Butr.

Et in hunc sensum videtur accipienda Constitutio Grego-

49 Duodecim nota ibi, ad vacaturas prebendas quatuor

Decimoterio nota ibi, antiquis Canonici prebendas cum

Secunda solutio est Compostellani hic num. 5. in vers.

Tertia solutio est glossa hic in ver. cum integritate,

quod numerus antiquarum prebendarum fuit fructus per

41 Decimo quarto nota, ibi pariter cum aliis sortiri prebendas,

non ultra: quod verò superfuert, in communes usus

Ultimo nota ibi, revocatis in irritum, quidquid ab alter-

In glossa ad vacaturas prebendas. Quæro an Canonici

Primus casus est, cum receptio fit purè & simpliciter,

Secundus casus est, cum quis primo recipitur purè in

non debeat carere preben. ut in Canonico est electus,

60 Non obstat, quod hæc promissio sit expressio ejus,

61 Cave tamen, quia sic receptio nihilominus conferri de-

62 Cave tamen, quia sic receptio nihilominus conferri de-

63 Tertius casus est, cum quis recipitur in Canonico, &

64 Tertius casus est, cum quis recipitur in Canonico, &

65 Nec prædictis adversatur declaratio Sacrae Congregatio-

ms Concilii, dum censuit posse ab Episcopo Canonicos supra-

Quartus casus est, cum eodem tempore, & sub diversâ

Quintus & ultimus casus est cum receptio, & promissio

67 Investigandum hic est, an receptus ultra numeratum

debet habere stallum in Choro, vocem in Capitulo, &